

THUYẾT MINH VỀ TRÒ CHƠI THẢ ĐIỀU CỦA THIẾU NHI

1. Lập dàn ý thuyết minh về trò chơi thả điều của thiếu nhi

a. Mở bài:

- Giới thiệu chung:

- + Thả điều là trò chơi dân gian có từ lâu đời
- + Trò chơi thả điều rất vui và hấp dẫn, nhất là đối với trẻ em ở nông thôn.

b. Thân bài:

- Cấu tạo

- + Cấu tạo từ thân điều, đuôi điều, sáo điều, dây điều...
- + Từ đơn giản đến phức tạp.
- + Kích thước từ nhỏ đến lớn, có khi dài đến hàng mét.
- + Có những cánh điều thường, có những cánh điều gắn sáo.
- + Màu sắc rực rỡ, vui mắt.
- + Chất liệu: khung điều làm bằng tre cật hoặc chất dẻo, cánh bằng giấy bồi, lụa, ni lông.

- Cách thức chơi điều:

- + Thời gian: thường là vào buổi chiều mùa hè, khi nắng vừa tắt.
- + Chỗ chơi: cánh đồng, bãi đất rộng, triền đồi,... nơi không có dây điện, dây điện thoại hoặc cây cao.
- + Điều bay cao hay thấp phụ thuộc vào người điều khiển. Điều khiển khéo thì điều mới thăng bằng và bay êm được.
- + Khi thả điều, cần có hai người. Một người cầm dây và một người lao điều. Người lao điều phải nâng mũi điều chếch một góc khoảng bốn mươi năm độ, lao điều nhẹ nhàng theo hướng gió.
- + Người cầm dây vừa chạy vừa thả dây để gió nâng điều lên cao. Hai người phải phối hợp với nhau nhịp nhàng.

c. Kết bài:

- Cảm nghĩ của em:

- + Thả điều là trò chơi thú vị và bổ ích.
- + Hình ảnh cánh điều tô điểm thêm cho vẻ thơ mộng của khung cảnh quê hương.
- + Cánh điều bay bổng mang theo bao mơ ước tốt đẹp cho con người.

2. Thuyết minh về trò chơi thả điều của thiếu nhi

Thả điều không chỉ là một trò chơi thú vị, hấp dẫn của trẻ con mà còn của nhiều người thuộc các lứa tuổi khác nhau. Một mảng trời mùa hạ sẽ là không gian rộng lớn cho những cánh điều mặc sức vút lên cao, mang theo những ước mơ, nhỏ bé hay những hoài bão lớn của bao người.

Trò chơi thả điều đã có từ ngàn xưa, phổ biến ở nhiều nước Đông Nam Á từ Thái Lan, Campuchia, Lào, Nam Trung Quốc, Việt Nam cho đến các nước Đông – Nam Á hải đảo. Ở Campuchia và Thái Lan, việc thả điều có ý nghĩa cầu sự bình yên tốt lành. Ở Việt Nam, hình ảnh những chú bé ngồi trên lưng trâu thổi sáo, thả điều như một biểu tượng của sự thanh bình rất quen thuộc trong tranh dân gian Việt Nam.

Theo ông Nguyễn Văn Bê, chủ nhiệm Câu lạc bộ Điều Huế thì điều Việt Nam có nguồn gốc đầu tiên tại Huế. Thời xưa, điều được mô phỏng theo hiện tượng gió thổi tung bay giấy vàng mã trên các miếu mạo. Trẻ con thấy vậy bèn dùng dây buộc các mảnh giấy lại để thả theo những cơn gió. Tuy nhiên do không có bộ khung nên điều không thể cất cao được. Sau đó các thương nhân người Minh Hương mang theo cả điều sang Việt Nam để chơi. Từ những cánh điều Trung Quốc, các nghệ nhân nước ta đã nghiên cứu sáng tạo nên những chiếc điều mang đặc trưng riêng của Việt Nam.

Cánh điều thường có hình trăng lưỡi liềm hay còn gọi là điều quạ. Khung điều làm bằng cật tre bánh tẻ, chuốt tròn và ráp nối với nhau. Giữ khung điều là một “xương sống” bằng tre cứng to bản, nhô dài ra hai bên khung. Hai bên cánh điều cong lên tạo thành khung điều hình lưỡi liềm. Chiều cong của cánh điều phải thật cân đối, khung điều phải chắc chắn và nhẹ.

Điều được phát bằng giấy bản, bồi thành nhiều lớp bằng hồ dán. Sáo được khâu lại bằng một thanh tre đặt chéo góc ước chừng ba mươi độ với xương sống điều. Sáo thường làm bằng ống nứa, chia làm hai khoang, đầu gắn nắp hình vòm xẻ rãnh để gió lùa vào tạo nên âm thanh. Điều sáo trông đơn giản nhưng phải khéo tay mới làm được. Ngày trước chưa có loại dây dù, dây neo thường là dây mây, sợi nhỏ được đập dập, xoắn lại rồi thắt nối thành sợi dây dài chừng dăm bảy trăm mét. Chẳng may dây neo mà đứt, cánh điều theo gió cuốn xa, thật xa, mang theo cả niềm tiếc nuối của người thả điều.

Điều có thể thả được do một hoặc hai người. Khi có hai người thả điều thì một người cầm điều, một người cầm cuộn dây. Khi thả đứng ngược chiều gió, hướng mũi điều lên trời chệch 45 độ. Khi có gió thả điều nhẹ nhàng cho thật cân, người cầm dây giật nhẹ để nâng điều lên và từ từ thả dây dài ra cho điều lên cao. Còn đối với điều một người thả thì cũng thực hiện như qui trình hai người nhưng người thả phải đảm nhiệm luôn nhiệm vụ cầm cuộn dây của người kia.

So với các trò chơi dân gian khác như ô ăn quan, một trò chơi mang tính chiến thuật, giúp người chơi có khả năng quan sát và tính toán nhanh, hay kéo co là trò chơi đòi hỏi sức khỏe tốt và tinh thần đồng đội. Thả điều lại là một trò chơi đòi hỏi sự tinh tế, khéo léo của người chơi để điều khiển được con điều bay cao, bay xa trên bầu trời xanh thẳm. Vào mùa hạ, khi gió mùa Tây Nam thổi ngập tràn mọi nẻo, cũng là lúc không gian đầy ắp tiếng sáo điều vi vu. Sáo lớn tiếng kêu trầm, vang; sáo nhỏ thanh, cao, réo rắt. Chúng hòa quyện nhau, tạo nên bản hòa tấu vui nhộn, thanh bình. Gió thàng tư từng cơn thổi ngợp trời, điều nói gì với gió mà gió mang điều bay cao thế nhỉ? Cánh điều chờ những ước mơ, chờ theo một tuổi thơ êm đềm, bình lặng!

Qua nhiều lần tham dự các cuộc thi điều trong nước cũng như quốc tế, chúng ta nhận thấy điều Việt Nam có nhiều điểm khác biệt so với một số điều của các nước. Nhìn chung, điều của các nước Âu Mỹ có kích thước lớn, làm bằng vật liệu tổng hợp đắt tiền, lắp ghép bằng những hình khối vuông, tròn, hình trụ, tam giác, lục giác và phải dùng loại dây lèo to. Khi thả điều lên tới độ cao nhất định thì họ neo điều vào xe tải, mặc sức cho điều đùa giỡn với nắng gió. Còn điều của Việt Nam, những sản phẩm từ tre, gỗ, giấy, vải, qua bàn tay thủ công của những người chơi điều dân dã, đã luôn cuốn hút người thưởng ngoạn, được ví như “nghệ thuật múa rối trên không”. Về phần trang trí, trình bày thì công phu cầu kỳ, thường gắn liền với các con vật quen thuộc như Long, Ly, Quy, Phượng... Điều ở nước ta thường dùng dây lèo nhỏ, mềm mại, thả điều bằng tay và điều khiển theo ý muốn. Dây neo điều hóa thành sợi dây.

Ở mỗi vùng đất nước ta, người chơi điều luôn tìm tòi sáng tạo nhiều kiểu điều khác nhau. Đặc biệt, Huế nổi tiếng với những loại điều tinh xảo, cầu kỳ, muôn màu, muôn vẻ hình thù khác nhau. Điều Huế - Việt Nam đã từng xuất hiện bên cạnh các “cường quốc” điều thế giới và gây ngạc nhiên cho các nhà chơi điều chuyên nghiệp ở những lần Liên hoan Điều Quốc tế.

3. Giới thiệu về trò chơi thả điều của thiếu nhi - Bài tham khảo số 1

Việt Nam là một vùng quê của những truyền thống lịch sử, truyền thống văn hóa. Trong suốt quá trình phát triển của một nghìn năm lịch sử, trong đời sống sinh hoạt lâu đời của người dân, không chỉ những phong tục tập quán, những bản sắc văn hóa mang dấu ấn của Việt Nam được hình thành mà những trò chơi dân gian cũng vô cùng phong phú và độc đáo, những trò chơi này cũng góp phần thể hiện được những nét đẹp về văn hóa cũng như những nét đẹp về tinh thần, tâm hồn của con người Việt Nam. Một trong những trò chơi dân gian tiêu biểu mà ta có thể kể đến, đó chính là trò chơi thả điều.

Thả điều là một trò chơi dân gian độc đáo của con người Việt Nam, trò chơi này được hình thành trong quá trình sinh hoạt và lao động của người Việt Nam. Xuất hiện từ rất sớm và trò chơi độc đáo này vẫn được duy trì và phát triển cho đến tận ngày hôm nay. Khi xưa, cùng với nhịp độ của cuộc sống sinh hoạt thường ngày, ông cha ta không chỉ lo lao động, làm ăn sinh sống mà còn rất chú trọng đến đời sống tinh thần của mình, mà cụ thể nhất có thể kể đến, đó chính là sự sáng tạo các trò chơi dân gian, một trong số đó là thả điều. Đây là cách thức giải trí độc đáo của ông cha cha sau mỗi giờ lao động đầy mệt mỏi, là cách lấy lại sức lực sau những lo toan của cuộc sống, của áp lực cơm – áo – gạo – tiền.

Thả điều là trò chơi mà trong đó người chơi sẽ dựa vào sức gió của tự nhiên, đưa những cánh điều bay lên cao, sự kết nối của người chơi đối với con điều là thông qua một sợi dây đủ đủ dài để đưa con điều bay lên tận trời xanh. Sợi dây sẽ giúp con người điều khiển con

điều của mình bay đến độ cao nào hay bay đến nơi nào mình mong muốn. Khi thu điều lại thì người chơi cũng cuộn từ từ sợi dây dù này lại, con điều sẽ gần mặt đất hơn, và cuối cùng sẽ hạ cánh để được người chơi xếp lại, mang về nhà. Nguyên lý sử dụng của các con điều này là dựa vào sức gió. Vì vậy mà hôm nào trời không có gió thì không thể chơi thả điều.

Nhưng nếu trời có gió nhưng người chơi không có kĩ năng thả, không biết cách đưa con điều bay ngược chiều gió để lên không trung thì con điều cũng không bay được như mong muốn của chúng ta. Về cấu tạo của chiếc điều thì bao gồm phần khung điều, thường thì những phần khung điều này sẽ được làm bằng tre hoặc bằng gỗ, đây là phần chống đỡ cho con điều, giúp con điều có những hình dáng nhất định và có thể bay lên. Những chiếc tre hay gỗ dùng để làm khung điều này phải thật mảnh, dẻo dai bởi nếu quá nặng, to thì sẽ làm cho con điều trở nên nặng nề, từ đó khó có thể bay lên, hoặc bay được nhưng cũng không cao. Còn nếu như phần khung này có mềm, không có độ dẻo dai thì khi có gió lớn thì con điều sẽ bị gió thổi làm cho gãy khung.

Bộ phận thứ hai của điều đó là phần nguyên liệu phụ để trang trí cho con điều cũng là bộ phận giúp con điều có thể đón được gió và bay lên cao. Thông thường, phần áo điều này thường được làm bằng giấy báo, vải mỏng hoặc có thể bằng nilông. Ngày nay, sự phát triển của đời sống tinh thần đã đòi hỏi tính thẩm mỹ cao hơn, do đó mà những con điều được trang trí với những màu sắc vô cùng bắt mắt, hình dáng con thuyền cũng được chế tạo thành nhiều kiểu khác nhau, có thể là điều hình con chim, con bướm bướm, chim phượng hoàng... Bộ phận không thể thiếu đó chính là dây dù. Dây dù buộc vào con điều để những người chơi có thể điều khiển con điều, nâng lên hay hạ xuống theo ý thích của mình, dây dù có thể làm bằng những sợi dây gai mỏng nhưng có độ bền cao, độ dài của dây này cũng từ tám đến mười mét. Những con điều thường được mang đi thả vào những buổi chiều có gió, nhưng gió này chỉ vừa đủ để điều bay lên, không quá lớn, bởi nếu vậy con điều sẽ bị gió thổi cuốn đi mất. Thời điểm người ta đi thả điều đông nhất, đó chính là tầm chiều tà, vì lúc này thời tiết sẽ rất mát mẻ, lại có gió.

Đặc biệt ở những vùng nông thôn, cứ buổi chiều đến là mọi người sẽ tụ tập nhau lại đến một khu đất trống, hút gió để cùng nhau thả điều. hình ảnh những cậu bé chăn trâu thổi sáo, thả điều có lẽ đã quen thuộc đối với người dân Việt Nam. Sự sáng tạo của con người là không có giới hạn, cùng là con điều dùng để thả nhưng người ta có thể tạo cho nó rất nhiều màu sắc, hình dáng, thậm chí những con điều này còn phát ra những âm thanh du dương, êm ái. Con điều này được người ta gọi là điều sáo, theo đó thì những chiếc sáo nhỏ được thiết kế đặc biệt sẽ gắn lên thân của mỗi con điều. Để khi điều bay lên cao, có gió thì những con điều này sẽ tự động phát ra tiếng sáo.

Trò chơi thả điều là một trò chơi dân gian đã có từ rất lâu đời, người ta có thể chơi thả điều vào những lúc rảnh rỗi, giúp giải tỏa những căng thẳng sau những giờ làm việc mệt mỏi. Đặc biệt, ngày nay điều vẫn thu hút đông đảo sự yêu thích của rất nhiều người, hàng năm vẫn có rất nhiều các hội thi thả điều lớn được tổ chức, được rất nhiều người lựa chọn, tham gia.

4. Giới thiệu trò chơi thả điều của thiếu nhi - Bài tham khảo số 2

Có lẽ đối với trẻ em ở thành thị tiếng sáo điều vi vu hay những con điều nhiều màu sắc bay lượn trên nền trời xanh thẳm là một thứ gì đó rất lạ lẫm, bởi bao quanh các em là những thứ đồ chơi hiện đại, rồi điện thoại, ipad,...Tôi không nói rằng những thứ ấy là không tốt, nhưng có lẽ trẻ em nông thôn dường như có một tuổi thơ trọn vẹn hơn hẳn, bởi tuổi thơ ấy là cả một bầu trời kỷ niệm đáng nhớ, mà hiện tại khi đã lớn lên người ta vẫn thường khao khát

được quay lại với những trò ô ăn quan, nhảy dây, bịt mắt bắt dê,... vừa năng động lại bổ ích. Tôi vốn là một đứa trẻ nông thôn, cha mẹ chẳng giàu có gì cho cam, thế nên có được chiếc điều, chiều chiều sau buổi học chị em lại tung tăng đem đi thả với lũ bạn là một niềm vui sướng vô cùng.

Quê hương của trò thả điều không phải ở Việt Nam mà nó có nguồn gốc từ Trung Quốc với trên 2800 năm lịch sử, xuất hiện lần đầu tiên vào thời Xuân Thu Chiến quốc. Ông tổ của trò thả điều là Lỗ Ban đã chế tạo chiếc điều đầu tiên với vật liệu là gỗ, các thời kỳ sau người ta thay gỗ bằng trúc và giấy để có một chiếc điều thanh thoát, nhẹ nhàng hơn. Đối với người Trung Quốc cổ đại, thả điều mang nhiều ý nghĩa đặc biệt, họ có tục lệ thả điều vào tiết Thanh minh để xua đuổi tà khí, xui rủi bằng cách viết hết những điều không may mắn lên thân điều, rồi thả điều bay thật cao sau đó cắt đứt dây. Một ý nghĩa nữa là thả điều còn được xem là một nghi thức cầu an mà các nhà sư hay dùng, ngoài ra điều còn được xem là vật dâng hiến thần linh các trong các nghi lễ của vua chúa, quần thần vào dịp lễ lớn. Một vài ghi chép cũng cho thấy rằng, điều còn là một vật dụng để truyền tin trong quân sự. Ngày nay cánh điều còn mang ý nghĩa tượng trưng cho ước mơ, hy vọng bay cao, bay xa hướng tới những chân trời mới, và trở thành biểu tượng của nhiều tổ chức cũng như giải thưởng lớn ví dụ như giải thưởng nghệ thuật "Cánh điều vàng" được trao hàng năm.

Điều có nhiều hình dạng và kích thước khác nhau, có cái hình thoi, hình vuông, rồi lại có cái hình cánh cung, hình ông trăng, cầu kỳ hơn nữa thì có điều hình long, hình phượng, thậm chí có cả hình người. Điều là thứ đồ chơi đa dạng vì hình dáng phong phú về màu sắc, lũ trẻ con không có điều kiện thì chỉ chơi những con điều đơn sắc làm từ mấy thẻ tre với mấy tờ giấy vớ, giấy màu, còn ví như người chơi điều theo hội thi thì trang trí điều vô cùng bắt mắt bằng những màu sắc sỡ, để khi điều đã tít tận trời mây mà cái bóng màu của nó dưới đất người ta vẫn nhận thấy được. Kích thước của điều cũng vô số kể, thường chỉ tầm mét vuông đổ lại, nhưng cũng có những người chơi điều sáo chuyên nghiệp họ có thể cất công làm cả chiếc điều to như cái thuyền, gắn thêm ống sáo to như bắp chân, sợi dây điều to như cái dây chảo cột trâu mới đủ giữ, lúc thả cũng tốn sức không kém, phải vài ba người mới nhấc được nó lên. Thế nhưng một khi điều đã bay thì mấy ngày liền vẫn cứ ở xa tít, tiếng sáo vi vu như tiếng nhạc từ thiên đình rót xuống, lâng lâng và kỳ diệu vô cùng. Dĩ nhiên ngày hôm nay để nghe được tiếng sáo điều vốn là điều quá khó, dường như con điều với chiếc sáo lưng lơ trên bầu trời đã hoàn toàn đi vào quên lãng, đó là điều vô cùng đáng tiếc.

Khoan nói đến điều sáo, bởi làm điều sáo khá khó, chúng ta sẽ nói đến thứ điều thông dụng mà bất cứ ai cũng có thể làm được. Trước hết cần chuẩn bị tre để làm khung điều, thông thường người ta sẽ chuẩn bị các thanh tre dài tầm 70-90cm rồi bắt cố định vào nhau thành những hình dạng mình mong muốn, thông thường là khung hình chữ thập, trong đó thanh ngang là thanh kép gồm một thanh thẳng và một thanh uốn cong như hình cánh cung, yêu cầu duy nhất là khung phải cân đối và chắc chắn thì điều mới bay được. Sau khi đã có khung, người ta sẽ cắt giấy theo hình khung rồi dùng hồ dán vào khung cho chặt, nên chọn loại giấy dày có thể chịu được sức gió, hồ dán cũng phải là loại có độ bám dính tốt, tránh việc đang bay mà điều bung ra thì mất vui. Xong phần thân điều, chúng ta tiến hành làm đuôi điều, nhiều người nghĩ rằng đuôi điều không quan trọng, chỉ mang tính thẩm mỹ nhưng thực tế đuôi điều chính là phần quyết định xem điều của bạn có bay được hay không. Khâu này khá dễ dàng, người ta sẽ cắt ra ba dải giấy dài gấp rưỡi hoặc gấp đôi thân điều, một dải dài, hai dải kia ngắn hơn và bằng nhau, sau đó đem gắn chúng vào đuôi điều. Cuối cùng là khâu cột dây điều vào đầu điều, nên chọn loại dây mảnh nhưng dai như dây cước hoặc dây chỉ cỡ lớn, được cuốn thành cuộn cho gọn, khi thả và thu điều về sẽ không bị rối dây.

Cách thả điều khá dễ nhưng phải biết quan sát và canh hướng gió, nên chọn khu vực quang đãng không có cây cối, cột điện, nhà cửa, ở nông thôn phía trên đồi là thích hợp nhất. Người thả một tay cầm điều giờ cao hơn đầu, một tay cầm dây, chạy ngược hướng gió rồi buông điều ra kết hợp với việc thả dây cho điều bay lên cao, khi điều đã bay ổn định thì không nên thả dây nữa tránh điều bay quá cao, thu về rất mệt. Việc thả điều nên chơi cùng nhiều người là vui nhất, ở khu vực phía Bắc những tỉnh Hà Tây, Hà Nội trước kia còn có cả hội thả điều thi giữa các làng, các tổng, việc chuẩn bị cũng kỳ công nhưng rất náo nhiệt, thậm chí ở Trung Quốc và cả Pháp cũng có lễ hội thả điều, may mắn thay đã từng có lúc con điều Việt Nam được du lịch sang tận nước Pháp xa xôi để tham gia cuộc thi mà có lẽ giờ người ta chỉ nhắc đến trong hoài niệm.

Thả điều là một trò chơi dân gian thú vị, mang lại cho con người những cảm xúc vui vẻ đầy ắp kỷ niệm, rèn luyện cho con người sự khéo léo khi làm điều, óc quan sát, nhận định khi thả điều. Tôi nghĩ rằng tuổi thơ con người ta nên có những phút giây được tự tay làm cho mình thứ đồ chơi rồi vui vầy cùng bạn bè, hít thở bầu không khí trong lành như vậy mới đúng nghĩa, chứ chẳng phải lấy việc chơi máy tính, điện thoại là là tuổi thơ. Điều ấy vừa làm con người trở nên mệt mỏi, kém linh hoạt lại không tốt cho sức khỏe, và cũng chẳng có kỷ niệm gì đặc sắc